

Czwartek, 7 lipca 2022 r.

P9_TA(2022)0292

Sytuacja obrońców ludności tubylczej i środowiska w Brazylii, w tym zabójstwo Doma Phillipsa i Bruna Pereiry

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 7 lipca 2022 r. w sprawie sytuacji obrońców ludności tubylczej i środowiska w Brazylii, w tym zabójstwa Doma Phillipsa i Bruno Pereiry (2022/2752(RSP))

(2023/C 47/16)

Parlament Europejski,

- uwzględniając swoje wcześniejsze rezolucje w sprawie Brazylii,
  - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 19 maja 2021 r. w sprawie wpływu zmiany klimatu na prawa człowieka i roli obrońców środowiska w tej kwestii ⁽¹⁾,
  - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 3 lipca 2018 r. w sprawie łamania praw rdzennej ludności na świecie, w tym masowego wykupu gruntów rolnych ⁽²⁾,
  - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 22 października 2020 r. zawierającą zalecenia dla Komisji w sprawie unijnych ram prawnych mających na celu zatrzymanie i odwrócenie globalnego wylesiania spowodowanego przez UE ⁽³⁾,
  - uwzględniając oświadczenia Reporterów bez Granic, Związku Ludów Tubylczych w Dolinie Javari (UNIVAJA), Amnesty International, Survival International, Greenpeace, Human Rights Watch oraz Światowego Funduszu na rzecz Przyrody w sprawie zabójstw Bruno Pereiry i Doma Phillipsa,
  - uwzględniając partnerstwo strategiczne UE–Brazylia podpisane w lipcu 2007 r.,
  - uwzględniając wytyczne Unii Europejskiej w sprawie obrońców praw człowieka,
  - uwzględniając Powszechną deklarację praw człowieka z 10 grudnia 1948 r., Międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych, Międzynarodowy pakt praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych, oenzetowską Deklarację o prawach ludności rdzennej z 2007 r. oraz deklarację ONZ o obrońcach praw człowieka z 1998 r.,
  - uwzględniając podpisaną przez Brazylię konwencję Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP) w sprawie ludności tubylczej i plemiennej (nr 169) przyjętą 27 czerwca 1989 r.,
  - uwzględniając konstytucję Federacyjnej Republiki Brazylii, w szczególności jej art. 231 dotyczący uznawania ziem ludności rdzennej,
  - uwzględniając art. 144 ust. 5 i art. 132 ust. 4 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że 5 czerwca 2022 r. brytyjski dziennikarz Dom Phillips, piszący dla The Guardian, oraz brazylijski ekspert ds. ludności rdzennej Bruno Pereira, były urzędnik Narodowej Fundacji ds. Indian (FUNAI), zaginęli w Dolinie Javari, na obszarze między nadrzeczną gminą São Rafael a miastem Atalaia do Norte w stanie Amazonas w północnej Brazylii; mając na uwadze, że 15 czerwca 2022 r. znaleziono ich ciała;
- B. mając na uwadze, że 15 czerwca 2022 r. brazylijska policja federalna poinformowała, że jedna z dwóch osób aresztowanych pod zarzutem udziału w zaginięciu ofiar przyznała się do ich zabójstwa;

⁽¹⁾ Dz.U. C 15 z 12.1.2022, s. 111.

⁽²⁾ Dz.U. C 118 z 8.4.2020, s. 15.

⁽³⁾ Dz.U. C 404 z 6.10.2021, s. 175.

Czwartek, 7 lipca 2022 r.

- C. mając na uwadze, że organizacja pozarządowa Global Witness poinformowała, że w 2020 r. w Brazylii zabito ponad 20 obrońców ziemi i środowiska, co plasuje ten kraj na czwartym miejscu w rankingu krajów o największej liczbie takich zabójstw na świecie, przy czym większość tych zbrodni pozostaje bezkarna; mając na uwadze, że w Brazylii prawie trzy czwarte zabójstw ma miejsce w regionie Amazonii, a ich ofiarą padają obrońcy ludów tubylczych;
- D. mając na uwadze, że z powodu coraz bardziej restrykcyjnych zmian legislacyjnych i obcinania funduszy agencjom ochrony środowiska, a także nasilającej się i powszechnej przemocy coraz bardziej pogarsza się sytuacja w zakresie praw człowieka w Brazylii; mając na uwadze, że ludy tubylcze Brazylii doświadczają systematycznej agresji i braku ochrony przysługujących im praw, a także padają ofiarą coraz liczniejszych ataków i zabójstw; mając na uwadze, że pandemia COVID-19 w nieproporcjonalny sposób dotknęła społeczność tubylczą w Brazylii;
- E. mając na uwadze, że obecna konstytucja brazylijska przyjęta w 1988 r. oraz ramy prawne tego kraju gwarantują pierwotne prawo ludów tubylczych do ziem ich przodków, bez jakichkolwiek ograniczeń czasowych uznawania tego prawa; mając na uwadze, że obowiązkiem państwa jest uregulowanie i ochrona tego prawa;
- F. mając na uwadze, że 22 października 2021 r. kilka lokalnych grup społeczeństwa obywatelskiego wzięło udział w wysłuchaniu publicznym w Międzyamerykańskiej Komisji Praw Człowieka (IACHR), aby potępić akty przemocy wobec obrońców praw człowieka i obrońców środowiska w Brazylii; mając na uwadze, że w sierpniu 2021 r. organizacja Articulation of Indigenous People of Brazil (APIB – Głos Rdzennej Ludności Brazylii) wniosła do Międzynarodowego Trybunału Karnego skargę na prezydenta Bolsonaro za zbrodnie przeciwko ludzkości i ludobójstwo „umotywowaną jego wyraźną, systematyczną i umyślną polityką wymierzoną przeciwko ludom tubylczym”;
- G. mając na uwadze, że ludy tubylcze przyczyniają się do ochrony lasów deszczowych i innych ekosystemów i tym samym odgrywają zasadniczą rolę w ochronie różnorodności biologicznej w regionie i zapobieganiu zmianie klimatu; mając na uwadze, że Bruno Pereira i Dom Phillips byli głęboko zaangażowani w mające niewralgiczne znaczenie zadanie ochrony lasów deszczowych w Amazonii i jej różnorodności biologicznej;
- H. mając na uwadze, że Amazonię pokrywa największy las deszczowy na świecie i że odgrywa ona istotną rolę w pochłanianiu dwutlenku węgla, ograniczaniu emisji gazów cieplarnianych oraz utrzymaniu regionalnych i globalnych typów pogody; mając na uwadze, że Dolina Javari położona jest w Amazonii na granicy Brazylii z Peru i Kolumbią; mając na uwadze, że w regionie tym znajduje się największe na świecie skupisko ludności tubylczej mieszkającej w dobrowolnej izolacji, a dotrzeć do tego regionu można tylko poprzez inne obszary lub rzeką;
- I. mając na uwadze, że Dolina Javari, podobnie jak inne regiony brazylijskiej Amazonii, jest areną intensywnych konfliktów wywoływanych przez przestępczość zorganizowaną i grabieżców gruntów zamieszanych w nielegalne rybołówstwo, łowiectwo, górnictwo, nielegalne pozyskiwanie drewna i handel narkotykami; mając na uwadze, że 80 % wylesiania na całym świecie jest spowodowane przekształcaniem lasów w grunty rolne w celu pozyskiwania takich towarów jak wołowina, soja i olej palmowy; mając na uwadze, że wylesianie w brazylijskiej Amazonii drastycznie wzrosło od 2019 r. – w 2021 r. odnotowano skok o 22 % w porównaniu z 2020 r., co stanowi najwyższy wskaźnik od 2006 r.;
- J. mając na uwadze, że propagowanie i przestrzeganie praw człowieka, demokracji i praworządności powinno pozostać centralnym elementem długofalowych stosunków UE i Brazylii, zgodnie z zobowiązaniem UE do obrony tych wartości w działaniach zewnętrznych oraz z uwagą na to, że Brazylia wyraziła zainteresowanie przestrzeganiem ich we własnym rozwoju i we współpracy międzynarodowej;
1. zdecydowanie potępić brutalne zabójstwa obrońców środowiska i obrońców praw człowieka oraz ludów tubylczych w Brazylii, w tym ostatnie zabójstwa dziennikarza Doma Phillipsa i działacza Bruno Pereiry; wzywa władze Brazylii do przeprowadzenia wyczerpującego, bezstronnego i niezależnego dochodzenia w sprawie tych morderstw oraz do dopilnowania, aby przez cały czas przestrzegano praw procesowych;
  2. zdecydowanie potępić rosnącą przemoc, ataki i nękanie wymierzone w obrońców praw człowieka i obrońców środowiska, ludy tubylcze, mniejszości i dziennikarzy; ubolewa nad nieustannie agresywną retoryką, atakami słownymi i zastraszającymi oświadczeniami prezydenta Bolsonaro; wyraża ubolewanie z powodu przemocy seksualnej i przemocy ze względu na płeć, których ofiarą padają kobiety, dziewczęta oraz obrońcy środowiska i ludów tubylczych, a także przypomina, że stanowi to poważne naruszenie przysługujących im praw człowieka i godności;

Czwartek, 7 lipca 2022 r.

3. domaga się, aby władze brazylijskie podjęły natychmiastowe działania w celu zapobiegania naruszeniom praw człowieka oraz ochrony obrońców środowiska i obrońców ludności tubylczej; podkreśla odpowiedzialność władz brazylijskich i zwraca uwagę, że ważne jest, aby podjęły one odpowiednie środki w celu ochrony praw ludów tubylczych do ziemi, terytoriów i ich tradycyjnych źródeł utrzymania, a także aby chroniły tę ludność przed wszelkimi formami przemocy i dyskryminacji; wzywa władze Brazylii do wdrożenia międzynarodowych zaleceń w celu ochrony wspomnianych obrońców oraz do podjęcia działań, które powstrzymają prześladowania, kryminalizację i stygmatyzację ludów tubylczych i innych społeczności tradycyjnych;
4. podkreśla, że nielegalne wydobywanie złota zagraża lasom i różnorodności biologicznej na obszarach chronionych oraz naraża ludność tubylczą na zanieczyszczenia; ubolewa nad rosnącym wskaźnikiem wylesiania na ziemiach należących do ludów tubylczych, zwłaszcza w brazylijskiej Amazonii; wzywa rząd Brazylii do wzmocnienia i lepszego egzekwowania przepisów mających zwalczać nielegalne wylesianie i górnictwo oraz do poszukiwania zrównoważonych alternatyw dla polityki wydobywczej ukierunkowanej na terytoria należące do ludów tubylczych;
5. wyraża ubolewanie, że obecny rząd Brazylii zlikwidował agencje rządowe, takie jak FUNAI, sprawująca nadzór nad kwestiami związanymi z ludami tubylczymi, oraz IBAMA, główny organ egzekwowania przepisów środowiskowych w Brazylii; wzywa rząd Brazylii do przywrócenia tych organów i zwiększenia ich zdolności w celu zapewnienia skutecznego egzekwowania przepisów środowiskowych i praw ludów tubylczych;
6. jest głęboko zaniepokojony potencjalnymi skutkami ustawy PL 191/2020, znanej jako „ustawa o dewastacji”, oraz ustawy PL 490/2007 w sprawie wytyczenia granic gruntów należących do ludów tubylczych; wyraża głębokie zaniepokojenie projektami ustaw, nad którymi debatuje obecnie brazylijski Kongres i które mogą doprowadzić do większego wylesiania i zniszczenia źródeł utrzymania ludności tubylczej;
7. domaga się uznania i ochrony ziem tradycyjnie zajmowanych przez ludy tubylcze, w tym poprzez ponowne wyznaczenie obszarów należących do ludów tubylczych i ochronę tych terytoriów przed nielegalnymi konfiskatami gruntów; ponownie podkreśla, że należy zapewnić zgodność z konwencją MOP dotyczącą ludności tubylczej i plemiennej (nr 169);
8. podkreśla znaczenie zachowania przez przedsiębiorstwa należytej staranności oraz ich zrównoważonej i przejrzystej rozliczalności jako istotnego i nieodzownego środka służącego zapobieganiu poważnym naruszeniom w dziedzinie praw człowieka i środowiska oraz ochronie przed takimi naruszeniami; wzywa europejskie przedsiębiorstwa do zachowania należytej staranności w zakresie praw człowieka w całym łańcuchu dostaw w Brazylii; przypomina, że w proponowanym rozporządzeniu UE o produktach niepowodujących wylesiania należy uwzględnić ochronę praw człowieka i innych praw ludności tubylczej oraz zagwarantować, aby podmioty naruszające te prawa nie uczestniczyły w produkcji produktów wprowadzanych do obrotu w Europie; wzywa Komisję do dopilnowania, aby wszelkie ramy współpracy zawierały silne, wiążące i możliwe do wyegzekwowania przepisy dotyczące ochrony praw człowieka, w tym praw społeczności tubylczych, a także do propagowania poszanowania międzynarodowych norm i zobowiązań, w tym dotyczących wylesiania;
9. wzywa rząd Brazylii do wypełnienia zobowiązań wynikających z porozumienia paryskiego w sprawie zmiany klimatu; zdecydowanie zachęca państwo brazylijskie, aby zwalczało przestępstwa przeciwko środowisku i aby wdrożyło nowe zrównoważone podejście do Amazonii w celu spełnienia warunków określonych w planie działania w zakresie przystąpienia do Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) oraz pełnego dostosowania się do standardów OECD, co jest warunkiem kwalifikacji do członkostwa w tej organizacji;
10. wzywa Europejską Służbę Działań Zewnętrznych i państwa członkowskie, aby nadal wspierały społeczeństwo obywatelskie oraz organizacje środowiskowe i humanitarne, przy czym powinny priorytetowo traktować kwestię propagowania praw człowieka, demokracji, praworządności, równości i wolności mediów w Brazylii, oraz aby współpracowały z partnerami międzynarodowymi w celu propagowania tych celów; zwraca się do delegatury UE w Brazylii o ścisłe monitorowanie stanu demokracji w tym kraju oraz o zapewnienie logistycznego i technologicznego wsparcia obrońcom praw człowieka, środowiska i ludności tubylczej; wzywa Komisję do dopilnowania, aby jej pomoc w ramach współpracy skutkowała większym wsparciem dla społeczeństwa obywatelskiego, w szczególności dla obrońców praw człowieka, ludów tubylczych i społeczności tradycyjnych; wzywa delegaturę UE i państwa członkowskie posiadające misje dyplomatyczne w Brazylii do pełnego wdrożenia wytycznych UE w sprawie obrońców praw człowieka oraz do zapewnienia wszelkiego odpowiedniego wsparcia obrońcom praw człowieka;

Czwartek, 7 lipca 2022 r.

11. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji wiceprzewodniczącemu Komisji/ wysokiemu przedstawicielowi Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, Radzie, Komisji, rządowi i parlamentom państw członkowskich, specjalnemu przedstawicielowi UE ds. praw człowieka, tymczasowej prezydencji Wspólnoty Państw Ameryki Łacińskiej i Karaibów, sekretarzowi generalnemu Organizacji Państw Amerykańskich, Europejsko-Latynoamerykańskiemu Zgromadzeniu Parlamentarnemu oraz prezydentowi, rządowi i Kongresowi Brazylii.
